

ISSN
3060-527X

№7
2026

TA'LIMDA ISTIQBÖLLI IZLANISHLAR

TA'LIMDA ISTIQBOLLI IZLANISHLAR

Xalqaro ilmiy-metodik jurnal

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В ОБРАЗОВАНИИ

*Международный научно-методический
журнал*

PROSPECTIVE RESEARCH IN EDUCATION

International scientific methodological journal

№ 7-Son, 1-Qism 2026-yil

Jurnal 2025-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 12 marta nashr etiladi

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi OAK Rayosatining 2024 - yil 7 - iyundagi 355-son qarori bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

MUNDARIJA:

Mualliflar	Maqola sarlavhasi	Yo'nalishi	Bet
<i>AXROROV VORIS YUNUSOVICH</i>	BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA NIZOLI VAZIYATLARDA HISSIY BARQARORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOYIY-PSIXOLOGIK ASOSLARI	PSIXOLOGIYA	10
	СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ УСТОЙЧИВОСТИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ В КОНФЛИКТНЫХ СИТУАЦИЯХ		
	SOCIO-PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING EMOTIONAL STABILITY IN FUTURE TEACHERS IN CONFLICT SITUATIONS		
<i>ARABBAYEV AROBIDIN XUSNIDINOVICH</i>	PEDAGOGIK YO'NALISHDAGI MAGISTRANTLARDA ILMIY-TADQIQOT FAOLIYATI ASOSIDA ILMIY KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH	PEDAGOGIKA	15
	ФОРМИРОВАНИЕ НАУЧНЫХ НАВЫКОВ НА ОСНОВЕ НАУЧНО- ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ У МАГИСТРАТУР ПО ПЕДАГОГИЧЕСКОМУ НАПРАВЛЕНИЮ		
	FORMATION OF SCIENTIFIC SKILLS ON THE BASIS OF RESEARCH ACTIVITY IN MASTER STUDENTS IN PEDAGOGICAL DIRECTION		
<i>BADALXODJAYEV TO'LQINJON IKRAMIDDINOVICH</i>	SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN MOSLASHUVCHAN O'QUV PLATFORMALARI	PEDAGOGIKA	24
	АДАПТИВНЫЕ ПЛАТФОРМЫ ОБУЧЕНИЯ НА ОСНОВЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА		
	ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED ADAPTIVE LEARNING PLATFORMS		
<i>HAMROYEVA XOLIDA RIZOQUL QIZI</i>	BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING NUTQ FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA VIZUAL VOSITALAR VA O'YIN TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASI	PEDAGOGIKA	29
	МЕТОДИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВИЗУАЛЬНЫХ СРЕДСТВ И ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ		
	METHODOLOGY FOR USING VISUAL AIDS AND GAME TECHNOLOGIES IN DEVELOPING THE SPEECH ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS		
<i>IBRAXIMJANOVA GAVHAR AMANBAYEVNA</i>	MUSIQA NAZARIYASI FANLARI UCHUN ELEKTRON TA'LIM PLATFORMALARINI YARATISH VA ULARDAN FOYDALANISH	PEDAGOGIKA	35
	СОЗДАНИЕ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭЛЕКТРОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ ДИСЦИПЛИН ПО ТЕОРИИ МУЗЫКИ		
	CREATION AND USE OF ELECTRONIC EDUCATIONAL PLATFORMS FOR MUSIC THEORY DISCIPLINES		

<i>ISMATOVA HALOVAT BAKTIYOROVNA</i>	O'SMIRLARDA DESTRUKTIV XULQ-ATVOR RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK OMILLAR VA PROFILAKTIK YONDASHUVLAR	PSIXOLOGIYA	40
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ, ВЛИЯЮЩИЕ НА РАЗВИТИЕ ДЕСТРУКТИВНОГО ПОВЕДЕНИЯ У ПОДРОСТКОВ, И ПРОФИЛАКТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ		
	PSYCHOLOGICAL FACTORS INFLUENCING THE DEVELOPMENT OF DESTRUCTIVE BEHAVIOR IN ADOLESCENTS AND PREVENTIVE APPROACHES		
<i>KUSHAKOVA NODIRA ODILOVNA</i>	"J.D. SALINGERNING «THE CATCHER IN THE RYE» ROMANIDA «TA'LIM» KONSEPTUAL BIRLIGINING VERBALIZATSIYASI"	PEDAGOGIKA	46
	ВЕРБАЛИЗАЦИЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОЙ ЕДИНИЦЫ «ОБРАЗОВАНИЕ» В РОМАНЕ ДЖ. Д. СЭЛИНДЖЕРА «НАД ПРОПАСТЬЮ ВО РЖИ»		
	ERBALIZATION OF THE CONCEPTUAL UNIT "EDUCATION" IN J.D. SALINGER'S NOVEL THE CATCHER IN THE RYE		
<i>O'KTAMOVA SHOHIDA ODILBEK QIZI</i>	O'SMIRLAR EMOTSIONAL HOLATINI EKSPERIMENTAL O'RGANISH	PSIXOLOGIYA	54
	ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СОСТОЯНИЯ ПОДРОСТКОВ		
	EXPERIMENTAL STUDY OF ADOLESCENTS' EMOTIONAL STATE		
<i>PANJIYEV QURBONNIYOZ BERDIYEVICH</i>	BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR TAHLILI	PEDAGOGIKA	62
	АНАЛИЗ СОВРЕМЕННЫХ ПОДХОДОВ К РАЗВИТИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ		
	ANALYSIS OF MODERN APPROACHES TO DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE MUSIC TEACHERS		
<i>RAXIMBAYEVA GULYORA ULUGBEKOVNA</i>	TALABALARDA IJTIMOY IDENTIFIKATSIYA SHAKLLANISHIDA EMOTSIONAL INTELLEKTNING ROLI	PSIXOLOGIYA	68
	РОЛЬ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ФОРМИРОВАНИИ СОЦИАЛЬНОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ СТУДЕНТОВ		
	THE ROLE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN THE FORMATION OF STUDENTS' SOCIAL IDENTIFICATION		
<i>RO'ZIMURODOV ILYOS AZAMAT O'GLI</i>	BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHILARINING CHOLG'U IJROCHILIGI KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHDA AFG'ON RUBOBIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	PEDAGOGIKA	75
	ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АФГАНСКОГО РУБАБА В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ИНСТРУМЕНТАЛЬНОЙ ИСПОЛНИТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКИ		
	PEDAGOGICAL POSSIBILITIES OF USING THE AFGHAN RUBAB IN IMPROVING THE INSTRUMENTAL PERFORMANCE COMPETENCE OF FUTURE MUSIC TEACHERS		

<i>XUSANOVA NIGINA BAXTIYOR QIZI</i>	O'QITUVCHINING INNOVATION MADANIYATI PEDAGOGIK FAOLIYAT SAMARADORLIGINING MUHIM OMILI SIFATIDA	PEDAGOGIKA	81
	ИННОВАЦИОННАЯ КУЛЬТУРА ПЕДАГОГА КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ		
	THE INNOVATIVE CULTURE OF A TEACHER AS AN IMPORTANT FACTOR OF PEDAGOGICAL ACTIVITY EFFICIENCY		
<i>XUDDIEVA UMIIDA AMINJON KIZI</i>	BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING MATEMATIK SAVODXONLIGINI SUN'IY INTELLEKT TECHNOLOGIYALARI ASOSIDA RIVOJLANTIRISH METODI-KASI	PEDAGOGIKA	91
	МЕТОДИКА РАЗВИТИЯ МАТЕМАТИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА		
	METHODOLOGY FOR DEVELOPING MATHEMATICAL LITERACY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS BASED ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES		
<i>SUVONOVA LOBARXON ISLOM QIZI</i>	TALABALARDA PEDAGOGIK DIZAYN ASOSIDA TA'LIMYIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI	PSIXOLOGIYA	96
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ДИЗАЙНА		
	PSYCHOLOGICAL FEATURES OF DEVELOPING STUDENTS' EDUCATIONAL COMPETENCIES BASED ON INSTRUCTIONAL DESIGN		
<i>XAYDAROV ADXAM FAYZULLAEVICH</i>	TA'LIM TIZIMIDA ZAMONAVIY AXBOROT TECHNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	PEDAGOGIKA	102
	ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОВРЕМЕННЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАНИИ		
	FEATURES OF USING MODERN INFORMATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION		
<i>AHMADOVA MAHBUBA SHAVKAT QIZI</i>	ALISHER NAVOIY ASARLARI ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA BAG'RIKENGLIK VA O'ZARO HURMAT MADANIYATINI TARBIYALASH	PEDAGOGIKA	107
	ВОСПИТАНИЕ ТОЛЕРАНТНОСТИ И КУЛЬТУРЫ ВЗАИМНОГО УВАЖЕНИЯ У УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ НА ОСНОВЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ АЛИШЕРА НАВОИ		
	FOSTERING TOLERANCE AND A CULTURE OF MUTUAL RESPECT AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS THROUGH THE WORKS OF ALISHER NAVOI		

<i>ALIMARDANOVA SITORA IKROM QIZI</i>	MAXSUS TA'LIM EHTIYOJIGA EGA BOLALARNI QO'LLABQUVVATLASHDA ZAMONAVIY TEKNOLOGIYALARNING O'RNI	PEDAGOGIKA	113
	РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОДДЕРЖКЕ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ		
	THE ROLE OF MODERN TECHNOLOGIES IN SUPPORTING CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS		
<i>АСЛАМКУЛОВА ПАРВИНА ЖАМШИД КИЗИ</i>	SHARQ FALSAFIY MEROSINING ZAMONAVIY ILMIY TADQIQOTLAR UCHUN METODOLOGIK AHAMIYATI	PEDAGOGIKA	121
	МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ФИЛОСОФСКОГО НАСЛЕДИЯ ВОСТОКА ДЛЯ СОВРЕМЕННЫХ НАУЧНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ		
	THE METHODOLOGICAL SIGNIFICANCE OF THE PHILOSOPHICAL HERITAGE OF THE EAST FOR CONTEMPORARY SCIENTIFIC RESEARCH		
<i>MUXAMEDOV FERUZ TO'LQINJONOVICH</i>	BO'LAJAK MUSIQA PEDAGOGLARIDA KREATIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK OMILLARI	PSIXOLOGIYA	128
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ КРЕАТИВНОГО МЫШЛЕНИЯ У БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ МУЗЫКИ		
	PSYCHOLOGICAL FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING AMONG FUTURE MUSIC EDUCATORS		
<i>MASHARIPOVA SAIDA RAHIMOVNA</i>	YOSH OILALARDA EMOTSIONAL KOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK DETERMINANTLARI	PSIXOLOGIYA	134
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В МОЛОДЫХ СЕМЬЯХ		
	PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF THE FORMATION OF EMOTIONAL COMPETENCE IN YOUNG FAMILIES		
<i>XOLOV DILSHOD MURODILLO O'G'LI, SUNNATOVA O'G'ILOY KAMARDIN QIZI, SUNNATOVA O'G'ILOY KAMARDIN QIZI</i>	O'QUVCHILARNING BILIM, KO'NIKMA, MALAKA VA KOMPETENSIYALARINI VAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI	PEDAGOGIKA	139
	ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ЗНАНИЙ, УМЕНИЙ, НАВЫКОВ И КОМПЕТЕНЦИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ		
	THEORETICAL FOUNDATIONS OF ASSESSING STUDENT		
<i>HAMROYEVA XOLIDA RIZOQUL QIZI</i>	BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING NUTQ FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA VIZUAL VOSITALAR VA O'YIN TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH METODIKASI	PEDAGOGIKA	145
	МЕТОДИКА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВИЗУАЛЬНЫХ СРЕДСТВ И ИГРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ		
	METHODOLOGY FOR USING VISUAL AIDS AND GAME-BASED TECHNOLOGIES TO DEVELOP THE SPEECH ACTIVITY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS		

<i>ISMATOVA SAYYORA SOBIR QIZI</i>	TADBIRKORLIK KOMPITENSIYASINING ASOSIY TUSHUNCHALARI VA UNING MAZMUN MOHIYATI	PEDAGOGIKA	152
	ОСНОВНЫЕ ПОНЯТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ И ЕЁ СОДЕРЖАТЕЛЬНАЯ СУЩНОСТЬ		
	BASIC CONCEPTS OF ENTREPRENEURIAL COMPETENCE AND ITS CONTENT-RELATED ESSENCE		
<i>NORQULOVA SEVARA O'ROZ QIZI</i>	TALABALARNING INTELLEKTUAL VA KOGNITIV FAOLIGINI TRENINGLAR ORQALI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	158
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ И КОГНИТИВНОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОВ ПОСРЕДСТВОМ ТРЕНИНГОВ		
	PSYCHOLOGICAL MECHANISMS FOR DEVELOPING STUDENTS' INTELLECTUAL AND COGNITIVE ACTIVITY THROUGH TRAINING PROGRAMS		
<i>ABDURAZZAQOV O'KTAM ABDUQAYUMOVICH</i>	BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA IJODIY LAYOQATNI SHAKLLANTIRISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI	PEDAGOGIKA	163
	ДИДАКТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ТВОРЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ		
	DIDACTIC POSSIBILITIES OF FORMING CREATIVE COMPETENCES IN PRIMARY STUDENTS		
<i>SODIQOVA GULBARNO ODILJON QIZI</i>	QIZ TALABALARNING IJTIMOY FAOLIGINI RIVOJLANTIRISHDA PSIXOLOGIK OMILLAR TAHLILI	PSIXOLOGIYA	169
	АНАЛИЗ ПСИХОЛОГИЧЕСКИХ ФАКТОРОВ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ СТУДЕНТОК		
	ANALYSIS OF PSYCHOLOGICAL FACTORS IN THE DEVELOPMENT OF FEMALE STUDENTS' SOCIAL ACTIVITY		
<i>TESHABOEV AKRAMJON YULDASHEVICH</i>	BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI SHAKLLANTIRISHDA DIAGNOSTIK YONDASHUVNING PEDAGOGIK ASOSLARI	PEDAGOGIKA	173
	ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ДИАГНОСТИЧЕСКОГО ПОДХОДА К ФОРМИРОВАНИЮ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ		
	PEDAGOGICAL FOUNDATIONS OF THE DIAGNOSTIC APPROACH TO DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE TEACHERS		
<i>XAMRAYEVA FIRUZA AZIMOVNA</i>	GADJETLARDAN FOYDALANISHNING BOLALAR DIQQAT, XOTIRA VA EMOTSIONAL REAKSIYALARIGA TA'SIRI	PSIXOLOGIYA	178
	ВЛИЯНИЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ГАДЖЕТОВ НА ВНИМАНИЕ, ПАМЯТЬ И ЭМОЦИОНАЛЬНЫЕ РЕАКЦИИ ДЕТЕЙ		
	THE IMPACT OF GADGET USE ON CHILDREN'S ATTENTION, MEMORY, AND EMOTIONAL REACTIONS		

<i>TOHIROVA FERUZA</i>	BO'LAJAK TIBBIYOT XODIMLARIDA KASBIY IDENTIKLIKNI RIVOJLANTIRISHNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	186
	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ У БУДУЩИХ МЕДИЦИНСКИХ РАБОТНИКОВ		
	PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL MECHANISMS FOR DEVELOPING PROFESSIONAL IDENTITY IN FUTURE HEALTHCARE PROFESSIONALS		
<i>JO'RAYEV HUSEN IBOD O'G'LI</i>	TAEKWONDO MASHG'ULOTLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH ORQALI SPORTCHILAR TEXNIK-TAKTIK TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH	PEDAGOGIKA	194
	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ ТХЭКВОНДИСТОВ ПОСРЕДСТВОМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ТРЕНИРОВОЧНОМ ПРОЦЕССЕ		
	IMPROVING THE TECHNICAL AND TACTICAL PREPARATION OF TAEKWONDO ATHLETES THROUGH THE USE OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN TRAINING		
<i>AXMATQULOVA MAXFUZA SHUHRAT QIZI</i>	МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ YO'NALISHI TALABALARIDA LEKSIK KOMPETENSIYANI RIVOJLANTIRISHNING LINGVO-KOGNITIV XUSUSIYATLARI	PEDAGOGIKA	203
	ЛИНГВОКОГНИТИВНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ЛЕКСИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У СТУДЕНТОВ НАПРАВЛЕНИЯ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ		
	LINGUO-COGNITIVE FEATURES OF DEVELOPING LEXICAL COMPETENCE IN PRESCHOOL EDUCATION STUDENTS		
<i>USMONOV RAHIM RAXMONALI O'G'LI</i>	DEFFENBACHERNING DRIVING ANGER SCALE METODI ASOSIDA HAYDOVCHILARDAGI G'AZABLANISH XUSUSIYATLARINI HAYDOVCHILIK TAJRIBASI KESIMIDA O'RGANISH	PSIXOLOGIYA	209
	ИЗУЧЕНИЕ ОСОБЕННОСТЕЙ ПРОЯВЛЕНИЯ ГНЕВА У ВОДИТЕЛЕЙ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ВОДИТЕЛЬСКОГО СТАЖА НА ОСНОВЕ МЕТОДИКИ ДЕФФЕНБАХЕРА «DRIVING ANGER SCALE»		
	A STUDY OF DRIVERS' ANGER CHARACTERISTICS BASED ON DRIVING EXPERIENCE USING DEFFENBACHER'S "DRIVING ANGER SCALE" METHOD		

<i>XUDDIYEVA UMIDA AMINJON QIZI</i>	BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING MATEMATIK SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHDA SUN'YI INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	PEDAGOGIKA	215
	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА ДЛЯ РАЗВИТИЯ МАТЕМАТИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ		
	THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGIES TO DEVELOP MATHEMATICAL LITERACY AMONG PRIMARY SCHOOL STUDENTS		
<i>NEMATOV SOHIB TESHAYEVICH</i>	JISMONIY MASHQLAR JARAYONIDA PSIXOLOGIK BARQARORLIK VA CHIDAMLILIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	PSIXOLOGIYA	221
	ВЗАИМОСВЯЗЬ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ И ВЫНОСЛИВОСТИ В ПРОЦЕССЕ ВЫПОЛНЕНИЯ ФИЗИЧЕСКИХ УПРАЖНЕНИЙ		
	THE RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL RESILIENCE AND ENDURANCE DURING PHYSICAL EXERCISE		
<i>RASHIDOV ABDURASHID MURODULLAYEVICH</i>	HARBIY XIZMATGA PSIXOFIZIOLOGIK TAYYORLASH JARAYONIDA RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI VA SAMARADORLIGI	PSIXOLOGIYA	228
	ЗНАЧЕНИЕ И ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЦИФРОВИЗАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ПСИХОФИЗИОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ К ВОЕННОЙ СЛУЖБЕ		
	THE IMPORTANCE AND EFFECTIVENESS OF DIGITALIZATION IN THE PROCESS OF PSYCHOPHYSIOLOGICAL PREPARATION FOR MILITARY SERVICE		
<i>ALIMARDANOVA SITORA IKROM QIZI</i>	MAXSUS TA'LIM HATIYOJIGA EGA BOLALARNI QO'LLAB QUVVATLASHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARINING O'RNI	PEDAGOGIKA	232
	РОЛЬ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПОДДЕРЖКЕ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ		
	THE ROLE OF MODERN TECHNOLOGIES IN SUPPORTING CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS		
<i>ASKAROVA ZEBINISO AKBAR QIZI</i>	FILOLOGIYA YO'NALISHI TALABALARINING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI TA'LIM VOSITALARINING O'RNI	PEDAGOGIKA	240
	РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ СРЕДСТВ В РАЗВИТИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ СТУДЕНТОВ ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ НАПРАВЛЕНИЙ		
	THE ROLE OF DIGITAL EDUCATIONAL TOOLS IN DEVELOPING THE PROFESSIONAL COMPETENCIES OF PHILOLOGY STUDENTS		

<i>AVEZOV DAVRONBEK SOBUROVICH</i>	BO'LAJAK BOSHLANG'CH SINFLAR O'QITUVCHILARINING AXBOROT KOMMUNIKATSIYA VOSITALARIDAN FOYDALANISHNING DIDAKTIK IMKONIYATLARI	PEDAGOGIKA	246
	ДИДАКТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ СРЕДСТВ БУДУЩИМ УЧИТЕЛЯМ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ		
	DIDACTIC OPPORTUNITIES FOR FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN USING INFORMATION AND COMMUNICATION TOOLS		
<i>AXMEDOVA NILUFAR ILHOMBOY QIZI</i>	NOGIRONLIGI BOR XOTIN-QIZLARNI IJTIMOY HIMOYA QILISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	PEDAGOGIKA	252
	ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ ЖЕНЩИН С ИНВАЛИДНОСТЬЮ		
	WAYS TO IMPROVE THE SOCIAL PROTECTION SYSTEM FOR WOMEN WITH DISABILITIES		
<i>IZZATOV SHERZOD SAMAD O'GLI</i>	SUN'YI INTELLEKT VA RAQAMLI MUHIT SHAROITIDA YOSHLARNING PSIXOLOGIK SALOMATLIGINI TA'MINLASH MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	257
	МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ МОЛОДЕЖИ В УСЛОВИЯХ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА И ЦИФРОВОЙ СРЕДЫ		
	MECHANISMS FOR ENSURING THE PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF YOUNG PEOPLE IN THE CONTEXT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND THE DIGITAL ENVIRONMENT		
<i>MURATOVA SABOXAT CHORIYEVNA</i>	O'ZBEK XALQ URF-ODATLARINING O'QUVCHILAR TARBIVASIDAGI O'RNI VA AHAMIYATI	PEDAGOGIKA	262
	РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ УЗБЕКСКИХ НАРОДНЫХ ОБЫЧАДОВ В ВОСПИТАНИИ УЧАЩИХСЯ		
	THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF UZBEK FOLK TRADITIONS IN THE EDUCATION OF STUDENTS		
<i>NIYAZOVA NILUFAR FARXADOVNA</i>	ONKOLOGIK BEMORLARDA PSIXOLOGIK MOSLASHUVNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	267
	СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ АДАПТАЦИИ У ОНКОЛОГИЧЕСКИХ ПАЦИЕНТОВ		
	SOCIO-PSYCHOLOGICAL MECHANISMS FOR ENHANCING PSYCHOLOGICAL ADAPTATION IN ONCOLOGY PATIENTS		
<i>RAHIMOVA NAZOKATXON KASIMDJONOVNA</i>	TALABALARDA IJTIMOY YETUKLIKNI SHAKLLANTIRISH ORQALI TA'LIM SIFATINI OSHIRISHNING PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI	PSIXOLOGIYA	276
	ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ ПОСРЕДСТВОМ ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНОЙ ЗРЕЛОСТИ СТУДЕНТОВ		
	PSYCHOLOGICAL MECHANISMS FOR IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION THROUGH THE DEVELOPMENT OF STUDENTS' SOCIAL MATURITY		

<i>SAFAROVA SARVINOZ</i>	KOMMUNIKATIV MASHQLAR ASOSIDA YUQORI SINIF O'QUVCHILARINING LEKSIK KOMPETENSIYASINI DIAGNOSTIKA QILISH VA BAHOLASH MEZONLARI	PEDAGOGIKA	283
	КРИТЕРИИ ДИАГНОСТИКИ И ОЦЕНКИ ЛЕКСИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ УЧАЩИХСЯ СТАРШИХ КЛАССОВ НА ОСНОВЕ КОММУНИКАТИВНЫХ УПРАЖНЕНИЙ		
	CRITERIA FOR DIAGNOSING AND ASSESSING THE LEXICAL COMPETENCE OF SENIOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS BASED ON COMMUNICATIVE EXERCISES		
<i>SAYIPOVA DILOBAR RAXIMOVA</i>	OLIV TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASHGA O'RGATUVCHI TOPSHIRIQLAR: DUNYO VA O'ZBEKISTON TAJRIBASI	PEDAGOGIKA	289
	ЗАДАНИЯ ОБУЧАЮЩИЕ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЕ В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ: МИРОВОЙ И УЗБЕКСКИЙ ОПЫТ		
	TEACHING ASSIGNMENTS THAT FOSTER INDEPENDENT LEARNING IN HIGHER EDUCATION: GLOBAL AND UZBEK EXPERIENCE		
<i>TOIROVA MUNAVVAR MURODULLAYEVNA</i>	TA'LIM JARAYONIDA O'QUVCHILARDA MILLIY QADRIYATLAR ASOSIDA IDENTIKLIKNI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI	PEDAGOGIKA	294
	МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ИДЕНТИЧНОСТИ УЧАЩИХСЯ НА ОСНОВЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ЦЕННОСТЕЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ		
	MECHANISMS FOR DEVELOPING STUDENTS' IDENTITY BASED ON NATIONAL VALUES IN THE EDUCATIONAL PROCESS		
<i>XOMUDJONOVA FERUZA KOMILJON QIZI</i>	MURAKKAB YUKLAMALARNI HISOBGA OLGAN HOLDA 15-16 YOSHDAGI SPORTCHILARNING MAXSUS TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH VA ANIQLASH	PEDAGOGIKA	302
	СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ И ОПРЕДЕЛЕНИЕ СПЕЦИАЛЬНОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ СПОРТСМЕНОВ 15-16 ЛЕТ С УЧЕТОМ СЛОЖНЫХ НАГРУЗОК		
	IMPROVING AND ASSESSING THE SPECIAL PREPAREDNESS OF 15-16-YEAR OLD ATHLETES TAKING INTO ACCOUNT COMPLEX TRAINING LOADS		

Niyazova Nilufar Farxadovna,

Ma'mun universiteti Psixologiya, Tibbiyot va sport kafedrasida dotsent
Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

ONKOLOGIK BEMORLARDA PSIXOLOGIK MOSLASHUVNI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY-PSIXOLOGIK MEKANIZMLARI

Annotatsiya. Mazkur maqolada onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik mexanizmlari ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilingan. Onkologik kasallik tashxisi bemor shaxsiyatida emotsional zo'riqish, xavotir, depressiv kechinmalar, ijtimoiy izolyatsiya hamda hayotiy qadriyatlarining qayta baholanishi kabi murakkab psixologik holatlarni yuzaga keltirishi asoslab berilgan. Tadqiqotda psixologik moslashuvning mazmuni, uning shakllanishiga ta'sir etuvchi shaxsiy, oilaviy va ijtimoiy omillar, shuningdek, psixologik rezilyentlik, koping strategiyalari, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va samarali kommunikatsiyaning ahamiyati yoritilgan. Maqolada zamonaviy psixologik yondashuvlar asosida onkologik bemorlarning psixoemotsional barqarorligini mustahkamlash, kasallikka konstruktiv munosabatni rivojlantirish, davolanish jarayoniga faol motivatsiyani shakllantirish hamda rehabilitatsiya samaradorligini oshirish imkoniyatlari tahlil etilgan. Shuningdek, multidissiplinar yondashuv, psixologik maslahat, psixoedukatsiya va oilaviy qo'llab-quvvatlash tizimining bemorlarning hayot sifati va ijtimoiy moslashuviga ko'rsatiladigan ijobiy ta'siri ilmiy manbalar asosida asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari onkologik bemorlarga ko'rsatiladigan kompleks psixologik yordam tizimini takomillashtirish hamda ularning psixologik farovonligini ta'minlash bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: onkologik bemorlar, psixologik moslashuv, ijtimoiy-psixologik mexanizmlar, psixologik rezilyentlik, koping strategiyalari, stress, psixoemotsional holat, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, oilaviy munosabatlar, psixologik yordam, psixoedukatsiya, rehabilitatsiya, hayot sifati, multidissiplinar yondashuv.

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ РАЗВИТИЯ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ АДАПТАЦИИ У ОНКОЛОГИЧЕСКИХ ПАЦИЕНТОВ

Аннотация. В данной статье проведён научно-теоретический и практический анализ социально-психологических механизмов развития психологической адаптации у онкологических больных. Обосновано, что диагноз онкологического заболевания сопровождается выраженными эмоциональными переживаниями, тревожностью, депрессивными состояниями, социальной изоляцией и переоценкой жизненных ценностей, что существенно влияет на психологическое состояние личности. Рассмотрены сущность психологической адаптации, личностные, семейные и социальные факторы, определяющие её формирование, а также роль психологической устойчивости, копинг-стратегий, социальной поддержки и эффективной коммуникации в процессе адаптации пациентов. Особое внимание уделено современным психологическим подходам, направленным на укрепление психоэмоциональной устойчивости, формирование конструктивного отношения к заболеванию, повышение мотивации к лечению и эффективности реабилитации. На основе анализа научных источников раскрыта значимость мультидисциплинарного подхода, психологического консультирования, психообразования и семейной поддержки в улучшении качества жизни и социальной адаптации онкологических пациентов. Полученные результаты могут быть использованы при совершенствовании системы комплексной психологической помощи онкологическим больным и разработке практических рекомендаций по обеспечению их психологического благополучия.

Ключевые слова: онкологические больные, психологическая адаптация, социально-психологические механизмы, психологическая устойчивость, копинг-стратегии, стресс, психоэмоциональное состояние, социальная поддержка, семейная поддержка,

психологическая помощь, психообразование, реабилитация, качество жизни, мультидисциплинарный подход.

SOCIO-PSYCHOLOGICAL MECHANISMS FOR ENHANCING PSYCHOLOGICAL ADAPTATION IN ONCOLOGY PATIENTS

Abstract. *This article presents a scientific and practical analysis of the socio-psychological mechanisms underlying the development of psychological adaptation in oncology patients. A diagnosis of cancer is recognized as a significant life crisis that often leads to emotional distress, anxiety, depressive reactions, social isolation, and a reassessment of personal values, all of which influence patients' psychological well-being and quality of life. The study examines the concept of psychological adaptation and identifies the individual, family, and social factors that contribute to successful adjustment. Particular attention is paid to psychological resilience, coping strategies, social support, and effective communication as key mechanisms facilitating adaptation during diagnosis, treatment, and rehabilitation. Furthermore, the article discusses contemporary psychological approaches aimed at strengthening psycho-emotional stability, promoting constructive attitudes toward illness, enhancing treatment motivation, and improving rehabilitation outcomes. The importance of multidisciplinary care, psychological counseling, psychoeducation, and family involvement is substantiated as essential components of comprehensive psychosocial support. The findings contribute to the development of evidence-based recommendations for improving psychological care services and enhancing the overall quality of life and social functioning of oncology patients.*

Key words: *oncology patients, psychological adaptation, socio-psychological mechanisms, psychological resilience, coping strategies, stress, psycho-emotional well-being, social support, family support, psychological counseling, psychoeducation, rehabilitation, quality of life, multidisciplinary approach.*

Kirish. So'nggi yillarda dunyo miqyosida onkologik kasalliklarning tarqalish sur'atlari ortib borayotgani nafaqat tibbiyot, balki psixologiya, sotsiologiya va sog'liqni saqlash tizimi oldiga ham yangi ilmiy-amaliy vazifalarni qo'yimoqda. Onkologik kasalliklar inson organizmiga biologik ta'sir ko'rsatishi bilan bir qatorda, uning ruhiy holati, ijtimoiy faolligi, oilaviy munosabatlari, kasbiy faoliyati hamda hayot sifatiga ham chuqur ta'sir etuvchi murakkab biopsixosotsial hodisa hisoblanadi. Zamonaviy ilmiy qarashlarga ko'ra, saraton tashxisi qo'yilgan bemor faqat jismoniy davolanishga emas, balki uning psixologik holatini barqarorlashtirish va yangi hayot sharoitlariga moslashtirishga qaratilgan kompleks psixologik yordamga ham ehtiyoj sezadi. Shu bois onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirish masalasi bugungi kunda psixologiya fanining dolzarb tadqiqot yo'nalishlaridan biriga aylangan.

Jahon sog'liqni saqlash tizimida onkologik kasalliklar nogironlik va o'limning asosiy sabablaridan biri bo'lib qolmoqda. Ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, har yili millionlab insonlarda saraton kasalligi ilk bor aniqlanadi va ularning katta qismi tashxis qo'yilgan dastlabki davrlardanoq kuchli psixologik stressni boshdan kechiradi. Kasallikning aniqlanishi insonning kelajak haqidagi tasavvurlarini o'zgartirib, xavotir, qo'rquv, tushkunlik, umidsizlik, aybdorlik hissi hamda ijtimoiy chekinish kabi psixologik reaksiyalarni yuzaga keltirishi mumkin. Mazkur emotsional kechinmalar o'z vaqtida bartaraf etilmasa, davolanish jarayoniga moslashuvni qiyinlashtirishi, tibbiy tavsiyalarga rioya qilish darajasini pasaytirishi va bemorning umumiy hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi ehtimoli ortadi.

Bugungi kunda onkologik yordam ko'rsatish tizimida faqat kasallikni davolash emas, balki bemorning psixologik farovonligini ta'minlash, uning ichki resurslarini faollashtirish hamda ijtimoiy moslashuvini qo'llab-quvvatlash ustuvor vazifalardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Psixologik moslashuv shaxsning murakkab hayotiy vaziyatni real baholashi, stress omillarini samarali boshqarishi, mavjud resurslardan oqilona foydalanishi va yangi sharoitga konstruktiv tarzda moslashishini ifodalovchi dinamik jarayondir. Onkologik bemorlarda ushbu jarayonning

muvaffaqiyatli kechishi davolanish samaradorligi, reabilitatsiya natijalari, hayot sifati hamda ijtimoiy faollik bilan bevosita bog'liq hisoblanadi. Shu sababli psixologik moslashuv mexanizmlarini chuqur o'rganish va ularni amaliyotga tatbiq etish zamonaviy psixoonkologiyaning muhim ilmiy yo'nalishlaridan biri sanaladi.[1]

Psixologik moslashuvning shakllanishida biologik, psixologik va ijtimoiy omillar o'zaro uzviy bog'liq holda namoyon bo'ladi. Bemorning shaxsiy xususiyatlari, emotsional barqarorligi, hayotiy qadriyatlari, kasallikka bo'lgan munosabati, oilaviy muhit, yaqinlarining qo'llab-quvvatlashi, tibbiyot xodimlari bilan o'rnatilgan ishonchli kommunikatsiya, jamiyatdagi ijtimoiy munosabatlar hamda mavjud psixologik xizmatlarning sifati moslashuv darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, ijtimoiy-psixologik qo'llab-quvvatlashning yetarli darajada tashkil etilishi bemorlarda xavotir va depressiv holatlarning kamayishiga, davolanishga bo'lgan motivatsiyaning ortishiga hamda hayotga nisbatan ijobiy munosabatning shakllanishiga xizmat qiladi.

Ilmiy adabiyotlarda onkologik bemorlarning psixologik moslashuvini izohlashda stress va koping nazariyasi, rezilyentlik konsepsiyasi, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash modeli, shaxsning biopsixosotsial rivojlanish yondashuvi hamda pozitiv psixologiya tamoyillari keng qo'llaniladi. Ushbu nazariyalar shuni ko'rsatadiki, bemorning kasallikka qanday munosabat bildirishi, stressni qanday baholashi va uni yengish strategiyalaridan qay darajada foydalana olishi moslashuv jarayonining muvaffaqiyatini belgilovchi muhim omillar hisoblanadi. Shu bilan birga, psixologik rezilyentlik, optimizm, o'zini boshqarish ko'nikmalari va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasi bemorning ruhiy salomatligini saqlashda asosiy himoya omillari sifatida namoyon bo'ladi.[2]

Mamlakatimizda sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, onkologik xizmatlar sifatini oshirish va aholining ruhiy salomatligini mustahkamlashga qaratilgan islohotlar doirasida onkologik bemorlarga kompleks tibbiy-psixologik yordam ko'rsatish masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Biroq amaliyot shuni ko'rsatadiki, onkologik yordam tizimida psixologik xizmatlarni takomillashtirish, bemorlar va ularning oila a'zolari bilan tizimli psixologik ishlarni tashkil etish hamda psixoonkologik yondashuvlarni keng joriy etish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalarga ehtiyoj saqlanib qolmoqda. Bu esa onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini chuqur o'rganish zaruratini yanada dolzarblashtiradi.

Mazkur maqolaning maqsadi onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilish, ushbu jarayonga ta'sir etuvchi asosiy omillarni aniqlash hamda psixologik moslashuvni kuchaytirishga xizmat qiluvchi samarali psixologik yondashuvlar va amaliy tavsiyalarni ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot natijalari psixoonkologiya sohasidagi ilmiy izlanishlarni boyitish, klinik psixologlar, onkologlar va boshqa mutaxassislarining amaliy faoliyatini takomillashtirish hamda onkologik bemorlarning hayot sifati oshirishga xizmat qilishi bilan ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Onkologik bemorlarda psixologik moslashuv muammosi XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab klinik psixologiya, tibbiy psixologiya va psixoonkologiya fanlarining muhim tadqiqot yo'nalishiga aylandi. Dastlabki ilmiy izlanishlarda asosiy e'tibor kasallikning inson ruhiy holatiga salbiy ta'sirini aniqlashga qaratilgan bo'lsa, keyinchalik tadqiqotlar bemorlarning mavjud psixologik resurslarini aniqlash, moslashuvni ta'minlovchi omillarni o'rganish hamda samarali psixologik yordam texnologiyalarini ishlab chiqishga yo'naltirildi. Hozirgi kunda psixologik moslashuv biologik, psixologik va ijtimoiy omillarning o'zaro integratsiyasi natijasida shakllanadigan ko'p komponentli jarayon sifatida talqin qilinmoqda.[4]

Psixoonkologiya sohasining rivojlanishiga katta hissa qo'shgan olimlardan biri Jimmie C. Holland hisoblanadi. U onkologik bemorlarga ko'rsatiladigan psixologik yordamni zamonaviy onkologik davolashning ajralmas qismi sifatida baholagan. Olimning ilmiy qarashlariga ko'ra, saraton tashxisi nafaqat jismoniy, balki kuchli psixologik stress manbai bo'lib, bemorlarda xavotir, depressiya, ruhiy tushkunlik va ijtimoiy chekinish holatlarining rivojlanishiga sabab bo'ladi. Holland psixologik skrining, individual konsultatsiyalar va psixoterapevtik yondashuvlarni

davolash jarayoniga integratsiya qilish bemorlarning emotsional barqarorligini oshirish hamda hayot sifatini yaxshilashda muhim omil ekanligini ilmiy jihatdan asoslagan.[5]

Stress va psixologik moslashuv masalalari Richard S. Lazarus hamda Susan Folkman tomonidan ishlab chiqilgan tranzaksion stress nazariyasi doirasida chuqur o'rganilgan. Ularning konsepsiyasiga ko'ra, insonning ruhiy holati stress omilining o'zidan ko'ra, uni qanday baholashi va unga qanday javob qaytarishiga ko'proq bog'liq. Onkologik bemorlarda kasallikni hal qilib bo'lmaydigan muammo sifatida qabul qilish yuqori darajadagi emotsional zo'riqishni keltirib chiqaradi, konstruktiv koping strategiyalaridan foydalanish esa moslashuv darajasini sezilarli oshiradi. Shu sababli mazkur nazariya psixonkologik amaliyotda eng ko'p qo'llaniladigan metodologik yondashuvlardan biri hisoblanadi.[6]

Psixologik rezilyentlik nazariyasi ham onkologik bemorlarning moslashuvini tushuntirishda muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qiladi. Ann S. Masten, George A. Bonanno va boshqa tadqiqotchilar rezilyentlikni insonning og'ir hayotiy sinovlar sharoitida psixologik muvozanatini saqlab qolish hamda yangi sharoitga samarali moslasha olish qobiliyati sifatida izohlaydilar. Ularning ilmiy ishlari natijalari shuni ko'rsatadiki, rezilyentlik darajasi yuqori bo'lgan bemorlar davolanish jarayonida kamroq emotsional buzilishlarni boshdan kechiradi, optimistik dunyoqarashni saqlab qoladi hamda tibbiy tavsiyalarga yuqori darajada amal qiladi.

Ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning psixologik moslashuvdagi ahamiyati Sidney Cobb, Sheldon Cohen va Thomas A. Wills tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda keng yoritilgan. Ushbu olimlarning fikricha, oila a'zolari, yaqin qarindoshlar, do'stlar va tibbiyot xodimlari tomonidan ko'rsatiladigan emotsional, axborot va amaliy yordam stressning salbiy ta'sirini kamaytiruvchi asosiy himoya omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, davolanishning uzoq davom etishi bilan bog'liq psixologik qiyinchiliklarni yengishda ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bemorlarning ruhiy barqarorligini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.[7]

Pozitiv psixologiya yo'nalishida faoliyat olib borgan Martin E. P. Seligman hamda Mihaly Csikszentmihalyi insonning kuchli tomonlari, optimizm, ma'no izlash va ijobiy emotsiyalarni rivojlantirish ruhiy salomatlikni saqlashning muhim sharti ekanligini ta'kidlaydilar. Ushbu yondashuv onkologik bemorlar bilan ishlashda ham keng qo'llanilib, kasallikni hayotning yakuni emas, balki yangi sharoitga moslashishni talab qiluvchi murakkab bosqich sifatida qabul qilishga yordam beradi.

So'nggi yillarda olib borilgan ilmiy tadqiqotlarda onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirish faqat individual psixologik xususiyatlarga emas, balki sog'liqni saqlash tizimining tashkiliy imkoniyatlari, tibbiy xizmat sifati, psixologik maslahatlarning muntazamligi va multidissiplinar hamkorlik darajasiga ham bog'liqligi ta'kidlanmoqda. Psixolog, onkolog, psixiatr, hamshira, rehabilitolog va ijtimoiy xodimlarning o'zaro hamkorligi bemorning biologik, psixologik va ijtimoiy ehtiyojlarini kompleks qondirish imkonini beradi. Shu bois zamonaviy psixonkologiyada biopsixosotsial model eng samarali yondashuvlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda.[8]

O'zbekiston psixologiya va tibbiyot sohalarida ham bemorlarning psixologik salomatligi, stressga chidamliligi, emotsional barqarorligi hamda ijtimoiy moslashuvi masalalariga bag'ishlangan ilmiy tadqiqotlar soni ortib bormoqda. Mahalliy olimlarning ilmiy ishlari sog'liqni saqlash tizimida psixologik xizmatlarni takomillashtirish, klinik psixologlar faoliyatini kengaytirish hamda bemorlarning hayot sifatini yaxshilash bo'yicha muhim ilmiy tavsiyalarni o'z ichiga oladi. Biroq aynan onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini kompleks tarzda yorituvchi ilmiy tadqiqotlar hali yetarli darajada emas. Bu esa mazkur yo'nalishda yangi ilmiy izlanishlar olib borish zaruratini ko'rsatadi.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, onkologik bemorlarda psixologik moslashuv ko'plab omillarning o'zaro ta'siri natijasida shakllanadigan murakkab va dinamik jarayon hisoblanadi. Psixologik rezilyentlik, konstruktiv koping strategiyalari, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, oilaviy muhit, samarali kommunikatsiya hamda multidissiplinar psixologik yordam ushbu jarayonning eng muhim determinantlari sifatida namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik

mexanizmlarini kompleks tizim sifatida tadqiq etish, ularning o'zaro bog'liqligini empirik jihatdan asoslash hamda amaliy psixologik texnologiyalarni ishlab chiqish zarurligini ko'rsatmoqda. Mazkur holat ushbu tadqiqotning ilmiy yangiligi va dolzarbligini belgilaydi.[10]

Tadqiqot metodologiyasi. Onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini o'rganish zamonaviy psixologiya fanida kompleks metodologik yondashuvni talab etadi. Mazkur tadqiqot biopsixosotsial paradigma tamoyillariga asoslanib, shaxsning biologik, psixologik va ijtimoiy omillari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni tizimli ravishda tahlil qilishni nazarda tutadi. Tadqiqot metodologiyasini ishlab chiqishda psixoonkologiya, klinik psixologiya, sog'liq psixologiyasi hamda ijtimoiy psixologiya sohalarida olib borilgan fundamental ilmiy izlanishlar nazariy asos sifatida qabul qilindi.

Tadqiqotning metodologik negizini, avvalo, R. Lazarus va S. Folkman tomonidan ishlab chiqilgan stress va koping nazariyasi tashkil etadi. Mazkur nazariyaga ko'ra, onkologik kasallik bemor uchun kuchli stress omili bo'lib, uning psixologik moslashuv darajasi vaziyatni qanday baholashi hamda qanday koping strategiyalaridan foydalanishiga bog'liq. Shu bois tadqiqot davomida muammoga yo'naltirilgan va emotsiyaga yo'naltirilgan koping strategiyalarining psixologik moslashuvga ta'siri konseptual asos sifatida qabul qilindi.

Ikkinchi metodologik yo'nalish sifatida J. C. Holland tomonidan ishlab chiqilgan psixoonkologik yondashuvdan foydalanildi. Ushbu yondashuv onkologik kasallikni nafaqat tibbiy, balki psixologik va ijtimoiy muammo sifatida ko'rib chiqadi. Holland konsepsiyasiga ko'ra, bemorning ruhiy holatini muntazam diagnostika qilish, psixologik konsultatsiyalarni tashkil etish va psixoedukatsion dasturlarni qo'llash davolash samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir.

Shuningdek, tadqiqotda A. Masten va G. Bonanno tomonidan ilgari surilgan psixologik rezilyentlik konsepsiyasi metodologik asos sifatida qo'llanildi. Mazkur konsepsiya bemorning og'ir hayotiy vaziyatlarda ichki psixologik resurslarini safarbar etishi, emotsional barqarorligini saqlab qolishi hamda yangi hayot sharoitlariga muvaffaqiyatli moslashishini ilmiy jihatdan tushuntirib beradi. Tadqiqotda rezilyentlik darajasi psixologik moslashuvning muhim indikator sifatida baholandi.

Ijtimoiy-psixologik mexanizmlarni tahlil qilishda S. Cobb, S. Cohen va T. A. Wills tomonidan ishlab chiqilgan ijtimoiy qo'llab-quvvatlash modeli ham asosiy metodologik yondashuvlardan biri sifatida tanlandi. Mazkur modelga ko'ra, oila, yaqin qarindoshlar, tibbiyot xodimlari va ijtimoiy muhit tomonidan ko'rsatiladigan emotsional, axborot hamda instrumental yordam bemorning psixologik moslashuvini sezilarli darajada kuchaytiradi. Tadqiqotda ushbu omillar o'zaro bog'liq tizim sifatida tahlil qilindi.

Tadqiqot metodologiyasini shakllantirishda ilmiy bilishning umumiy metodlari ham qo'llanildi. Jumladan, tizimli tahlil, qiyosiy tahlil, ilmiy umumlashtirish, mantiqiy tahlil, induktiv va deduktiv yondashuvlar yordamida mahalliy hamda xorijiy ilmiy adabiyotlar o'rganildi. Nazariy ma'lumotlarni umumlashtirish orqali onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantiruvchi asosiy ijtimoiy-psixologik mexanizmlar aniqlanib, ular o'rtasidagi funksional bog'liqlik izohlandi.

Empirik tadqiqotlarni tashkil etishda psixologik diagnostika metodlari, standartlashtirilgan psixodiagnostik so'rovnomalar, klinik suhbat, psixologik kuzatuv, anketa, ekspert baholash hamda statistik tahlil usullaridan foydalanish maqsadga muvofiq deb topildi. Tadqiqot natijalarining ishonchliligini ta'minlash uchun tavsifiy statistika, korrelyatsion tahlil va qiyosiy tahlil usullaridan foydalanish rejalashtirildi. Ushbu metodlar psixologik moslashuv ko'rsatkichlari bilan rezilyentlik, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va koping strategiyalari o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash imkonini beradi.

Tadqiqot metodologiyasi shuni nazarda tutadiki, onkologik bemorlarda psixologik moslashuv yagona omil ta'sirida emas, balki shaxsning individual xususiyatlari, emotsional holati, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasi, oilaviy muhit, tibbiy xizmat sifati va psixologik yordamning uzviy integratsiyasi asosida shakllanadi. Shu sababli mazkur tadqiqot kompleks, tizimli va multidissiplinar metodologik yondashuv asosida olib borildi.

Onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni o'rganishda qo'llanilgan metodologik yondashuvlar

O'rganilgan yo'nalish	Asosiy olimlar	Metodologik mazmuni	Tadqiqotdagi ahamiyati
Stress va koping nazariyasi	R. Lazarus, S. Folkman	Stressni baholash va uni yengish strategiyalarini tahlil qilish	Psixologik moslashuv mexanizmlarini aniqlash
Psixoonkologik yondashuv	J. C. Holland	Onkologik bemorlarning ruhiy holatini kompleks baholash	Psixologik yordamning samarali modelini ishlab chiqish
Psixologik rezilyentlik nazariyasi	A. Masten, G. Bonanno	Ruhiy barqarorlik va moslashuv resurslarini aniqlash	Rezilyentlikning moslashuvga ta'sirini baholash
Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash modeli	S. Cobb, S. Cohen, T. A. Wills	Oila va ijtimoiy muhitning psixologik ta'sirini o'rganish	Ijtimoiy-psixologik mexanizmlarni aniqlash
Biopsixosotsial yondashuv	G. L. Engel	Biologik, psixologik va ijtimoiy omillar integratsiyasi	Kompleks ilmiy tahlilni ta'minlash
Psixologik diagnostika metodlari	Zamonaviy klinik psixologiya vakillari	So'rovnoma, suhbat, kuzatuv va psixodiagnostika	Empirik ma'lumotlarning ishonchligini ta'minlash

Yuqoridagi metodologik yondashuvlar tadqiqotning ilmiy ishonchliligini ta'minlash bilan birga, onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini har tomonlama yoritishga imkon beradi. Mazkur metodologik asos psixologik moslashuvga ta'sir etuvchi omillarni tizimli ravishda tahlil qilish, ularning o'zaro bog'liqligini aniqlash hamda amaliy psixologik tavsiyalar ishlab chiqish uchun mustahkam ilmiy poydevor vazifasini bajaradi. Keyingi bosqichda ushbu metodologik asosga tayangan holda tadqiqot natijalari va ularning ilmiy muhokamasi bayon etiladi.

Tadqiqot natijalari va muhokama. Onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini tahlil qilish natijalari shuni ko'rsatadiki, mazkur jarayon ko'plab ichki va tashqi omillarning o'zaro uyg'un ta'siri asosida shakllanadi. Psixologik moslashuv bemorning kasallikni qanday qabul qilishi, uning shaxsiy psixologik resurslari, yaqin ijtimoiy muhiti, tibbiyot xodimlari bilan muloqoti hamda mavjud psixologik yordam tizimining samaradorligiga bevosita bog'liq. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, onkologik tashxis qo'yilgan bemorlarning aksariyatida dastlabki bosqichlarda inkor etish, qo'rquv, xavotir, tushkunlik, g'azab va kelajakka nisbatan noaniqlik hissi kuzatiladi. Biroq ushbu psixologik reaksiyalar doimiy bo'lmay, bemorning moslashuv imkoniyatlari hamda ijtimoiy-psixologik qo'llab-quvvatlash darajasiga qarab sezilarli darajada o'zgaradi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, psixologik moslashuvning eng muhim determinantlaridan biri psixologik rezilyentlik hisoblanadi. Rezilyentligi yuqori bo'lgan bemorlar kasallikni hayotning mutlaq yakuni sifatida emas, balki yengib o'tilishi mumkin bo'lgan murakkab hayotiy sinov sifatida qabul qiladilar. Ular emotsiyalarini boshqarish, stressni nazorat qilish, davolanish jarayoniga faol ishtirok etish hamda shifokor tavsiyalariga amal qilishda yuqori natijalarni namoyon etadilar. Aksincha, rezilyentlik darajasi past bo'lgan bemorlarda xavotir va depressiv belgilar kuchliroq namoyon bo'lib, bu holat davolanish motivatsiyasining pasayishiga hamda psixologik moslashuvning sekinlashishiga olib keladi.

Tadqiqot natijalari ijtimoiy qo'llab-quvvatlash psixologik moslashuvning eng kuchli himoya omillaridan biri ekanligini tasdiqlaydi. Ayniqsa, oila a'zolarining emotsional yordami, turmush

o'rtog'i va farzandlarning g'amxo'rligi, do'stlar bilan ijobiy muloqot hamda tibbiyot xodimlarining empatik munosabati bemorlarning ruhiy barqarorligini sezilarli darajada mustahkamlaydi. Tadqiqot davomida ijtimoiy qo'llab-quvvatlash darajasi yuqori bo'lgan bemorlarda davolanishga ishonch, hayotdan qoniqish va kelajakka nisbatan optimistik qarashlar yuqoriroq ekanligi kuzatildi. Bu esa ijtimoiy munosabatlarning psixologik moslashuvdagi kompensator mexanizm sifatidagi ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi.

Shuningdek, bemorning kasallikka bo'lgan kognitiv munosabati ham moslashuv darajasiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Kasallikni nazorat qilib bo'lmaydigan, umidsiz vaziyat sifatida baholagan bemorlarda emotsional zo'riqish yuqori bo'lsa, uni davolanish va hayot tarzini o'zgartirish orqali boshqarish mumkin bo'lgan holat sifatida qabul qilgan bemorlarda konstruktiv koping strategiyalari faolroq namoyon bo'ladi. Mazkur holat psixoedukatsiya va psixologik maslahatlarning ahamiyatini yanada oshiradi. Bemorning kasallik haqidagi ilmiy asoslangan bilimlari ortishi uning xavotirini kamaytiradi, noto'g'ri tasavvurlarni bartaraf etadi va davolanishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytiradi.

Tahlillar davomida shifokor–bemor kommunikatsiyasi ham psixologik moslashuvning muhim omili ekanligi aniqlandi. Tibbiyot xodimlarining bemorga kasallikning mohiyati, davolash bosqichlari va kutilayotgan natijalar haqida tushunarli hamda empatik tarzda ma'lumot berishi ishonchli terapevtik munosabatni shakllantiradi. Ochiq va samimiy muloqot bemorning qo'rquvini kamaytiradi, noaniqlik hissini bartaraf etadi hamda davolash jarayonida faol ishtirok etishiga yordam beradi. Aksincha, yetarli kommunikatsiyaning mavjud emasligi bemorda stressning kuchayishi, noto'g'ri xulosalar chiqarish va davolanishga nisbatan salbiy munosabat shakllanishiga olib kelishi mumkin.

Tadqiqot davomida oilaviy psixologik muhit alohida o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, oilada o'zaro ishonch, emotsional yaqinlik va qo'llab-quvvatlash mavjud bo'lgan holatlarda bemorlarning psixologik moslashuv ko'rsatkichlari sezilarli darajada yuqori bo'ladi. Oila a'zolarining bemorni qaror qabul qilish jarayoniga jalb etishi, uning hissiy holatini tushunishi va kundalik hayot faoliyatida yordam ko'rsatishi psixologik barqarorlikni ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Shu bilan birga, oiladagi nizolar, ijtimoiy yolg'izlik yoki emotsional befarqlik moslashuv jarayonini murakkablashtiruvchi xavf omillari sifatida namoyon bo'ladi.

2-jadval

Onkologik bemorlarda psixologik moslashuvga ta'sir etuvchi asosiy ijtimoiy-psixologik omillar

Ijtimoiy-psixologik omillar	Psixologik moslashuvga ta'siri	Kutilayotgan natija
Psixologik rezilyentlik	Stressga chidamlilikni oshiradi	Emotsional barqarorlik kuchayadi
Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash	Xavotir va depressiyani kamaytiradi	Hayot sifati yaxshilanadi
Oilaviy qo'llab-quvvatlash	Ishonch va xavfsizlik hissini shakllantiradi	Moslashuv jarayoni tezlashadi
Konstruktiv koping strategiyalari	Muammolarni samarali hal qilishni ta'minlaydi	Davolanish motivatsiyasi ortadi
Psixoedukatsiya	Kasallik haqidagi bilimlarni kengaytiradi	Salbiy tasavvurlar kamayadi
Psixologik konsultatsiya	Emotsional zo'riqishni kamaytiradi	Ruhiy salomatlik mustahkamlanadi
Shifokor–bemor kommunikatsiyasi	O'zaro ishonchni kuchaytiradi	Davolanish samaradorligi ortadi
Multidissiplinar yondashuv	Kompleks psixologik va tibbiy yordamni ta'minlaydi	Reabilitatsiya sifati yaxshilanadi

Olingan natijalar zamonaviy psixoonkologiya yo'nalishida olib borilgan xalqaro tadqiqotlar bilan hamohang ekanligini ko'rsatadi. Xususan, J. C. Holland, R. Lazarus, S. Folkman, G. Bonanno va A. Masten tomonidan ilgari surilgan ilmiy qarashlar bemorlarning psixologik moslashuvi individual psixologik resurslar bilan bir qatorda ijtimoiy muhit va psixologik yordam tizimiga ham bog'liq ekanligini tasdiqlaydi. Mazkur tadqiqot natijalari ushbu nazariy yondashuvlarni yanada boyitib, ularni O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimi sharoitida qo'llash imkoniyatlarini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirish yagona psixologik usul bilan emas, balki psixologik rezilyentlikni rivojlantirish, konstruktiv koping strategiyalarini shakllantirish, ijtimoiy va oilaviy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish, psixoedukatsiyani keng joriy etish, samarali shifokor–bemor kommunikatsiyasini yo'lga qo'yish hamda multidissiplinar psixologik xizmatlarni rivojlantirish orqali amalga oshirilishini ko'rsatdi. Ushbu omillarning uyg'unlashuvi bemorlarning ruhiy salomatligini mustahkamlash, davolanish samaradorligini oshirish, reabilitatsiya jarayonini tezlashtirish va ularning hayot sifatini yaxshilashning eng muhim ijtimoiy-psixologik mexanizmlari hisoblanadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirish davolash va reabilitatsiya jarayonining ajralmas tarkibiy qismi hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, psixologik moslashuvning samaradorligi bemorning individual psixologik resurslari, psixologik rezilyentligi, konstruktiv koping strategiyalaridan foydalanish darajasi, oilaviy va ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, shuningdek, tibbiyot xodimlari bilan samarali kommunikatsiya tizimi bilan uzviy bog'liq.

Aniqlanishicha, psixologik yordamni multidissiplinar yondashuv asosida tashkil etish, psixoedukatsion dasturlarni amaliyotga keng joriy etish hamda bemor va uning oila a'zolarini psixologik qo'llab-quvvatlash onkologik bemorlarning emotsional barqarorligini mustahkamlash, davolanish motivatsiyasini oshirish va hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bois onkologik yordam tizimida klinik psixologlar faoliyatini yanada rivojlantirish, psixologik diagnostika va maslahat xizmatlarini tizimli ravishda tashkil etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqot natijalari onkologik bemorlarda psixologik moslashuvni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini yanada chuqurroq o'rganish hamda ularni sog'liqni saqlash amaliyotiga tatbiq etish uchun nazariy va metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Kelgusida ushbu yo'nalishda turli yosh va klinik guruhlar ishtirokida empirik tadqiqotlarni kengaytirish, psixologik yordamning innovatsion modellarini ishlab chiqish hamda ularning samaradorligini ilmiy jihatdan baholash maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida. PF–158-son, 2023-yil 11-sentabr.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimini tubdan takomillashtirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlar to'g'risida". PF–5590-son, 2018-yil 7-dekabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori. "Aholiga onkologik yordam ko'rsatish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida". PQ–2666-son, 2016-yil 21-noyabr.
4. O'zbekiston Respublikasining Qonuni. "Fuqarolar sog'lig'ini saqlash to'g'risida" (yangi tahriri). O'RQ–265-II.
5. Holland J. C., Breitbart W. S., Jacobsen P. B. et al. *Psycho-Oncology*. – 3rd ed. – New York: Oxford University Press, 2015.
6. Holland J. C., Andersen B., Breitbart W. S. et al. *Distress Management // Journal of the National Comprehensive Cancer Network*. – 2013. – Vol. 11(2). – P. 190–209.
7. Lazarus R. S., Folkman S. *Stress, Appraisal, and Coping*. – New York: Springer Publishing Company, 2014 (reprint edition).

8. Bonanno G. A. The End of Trauma: How the New Science of Resilience Is Changing How We Think About PTSD. – New York: Basic Books, 2021.
9. Masten A. S. Ordinary Magic: Resilience in Development. – New York: Guilford Press, 2014.
10. Cohen S., Underwood L. G., Gottlieb B. H. Social Support Measurement and Intervention: A Guide for Health and Social Scientists. – Oxford: Oxford University Press, 2019.
11. Seligman M. E. P. Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being. – New York: Atria Books, 2018.

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2025-yil 16-fevral kuni № 622042-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O'zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko'chasi, 9-uy
Elektron manzil: <https://fanistiqbollari.uz>
Telegram raqami: -998 (93) 689-80-90

*Ta'limda istiqbolli izlanishlar xalqaro ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 7-Son, 1-Qism.*